

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2022 m. spalio 27 d.

„Sukamųjų durų“ reiškinys: negriežtos taisyklės ES agentūroms

Šiandien paskelbtoje metinėje ataskaitoje dėl ES agentūrų Europos Audito Rūmai nurodė, kad ES agentūros turėtų sugriežtinti savo taisykles ir kontrolę, kad kuo labiau sumažintų riziką, jog tarnybą paliekantys vadovai bei kiti vyresnieji darbuotojai gali pradėti dirbti privačiame sektoriuje ir dėl to gali kilti interesų konfliktai ir pakenkta ES institucijų principingumui. Kita vertus, ES finansų sergėtojas, pasirašydamas agentūrų 2021 m. finansines ataskaitas, patvirtino, kad jų buhalterinė apskaita buvo patikima. Auditoriai taip pat teigiamai įvertino tai, kaip visos 44 agentūros renka pajamas savo veiklai vykdyti, ir visos, išskyrus vieną agentūrą, įvertintos gerai išlaidų srityje, nepaisant to, kad daugelyje agentūrų yra nuolatinių problemų viešųjų pirkimų srityje.

„ES agentūroms galime vėl pateikti teigiamą (palankią) audito nuomonę dėl jų finansinių ataskaitų ir pajamų. Jų išlaidos apskritai įvertintos teigiamai, – teigė auditui vadovavęs Audito Rūmų narys Rimantas Šadžius. – Tačiau teisės aktų leidėjai ir agentūros turėtų atkreipti dėmesį į mūsų nurodytas problemines vietas ir griežčiau valdyti galimą „sukamųjų durų“ reiškinį, kad būtų užkirstas kelias interesų konfliktams ir išvengta žalos jų pačių ir visos ES reputacijai.“

ES taisyklėse nustatyta labai nedaug įpareigojimų ES įstaigoms stebėti, kaip esami ir buvę darbuotojai laikosi „sukamųjų durų“ reiškinio reikalavimų. Kita vertus, ES agentūroms, ypač turinčioms reguliavimo galių ir sąsajų su pramone, kyla ypač didelė „sukamųjų durų“ reiškinio rizika dėl dviejų priežasčių: pirma, jos priklauso nuo laikinųjų darbuotojų, o tai lemia didelę darbuotojų kaitą; antra, jų valdymo modelis apima valdybas, kurių nariai skiriami trumpam laikotarpiui. Šiuo atveju problema yra ta, kad valdybos nariai nėra agentūrų darbuotojai, todėl taisyklės dėl „sukamųjų durų“ reiškinio jiems netaikomos. Auditoriai teigia, kad taip sukuriama teisinis vakuumas ir vertinama tik nedidelė dalis galimų „sukamųjų durų“ reiškinio atvejų. Be to, tik kelios agentūros, sprendamos galimus „sukamųjų durų“ reiškinio atvejus, neapsiriboja tik tuo, ko minimaliai teisiškai reikalaujama. Tačiau dauguma jų net nestebi, kaip jų esami ir buvę darbuotojai laikosi reikalavimų, nes beveik išimtinai kliaujasi pačių darbuotojų savarankišku pranešimu.

Auditoriai keliose savo ankstesnėse ataskaitose jau yra nustatę su ES agentūromis susijusių valdymo problemų ir interesų konfliktų. Šioje ataskaitoje dar kartą atkreipiamas dėmesys į bankų, draudimo ir finansų rinkų priežiūros agentūrų valdymo problemas, dėl kurių lieka tikimybė, kad pirmenybė bus teikiama nacionaliniams, o ne ES interesams.

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų 2021 m. metinės ataskaitos dėl ES agentūrų pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu

@EUAuditors

eca.europa.eu

Auditoriai taip pat dar kartą sukritikavo tai, kaip agentūros perka prekes ir paslaugas, ir ragina jas užtikrinti, kad panaudotos lėšos duotų didžiausią naudą. Viešųjų pirkimų trūkumai vis dar yra viena iš pagrindinių priežasčių, dėl kurių nustatoma agentūrų neatitiktis mokėjimo taisyklėms, ir tokių trūkumų pastaruoju metu padaugėjo. Auditoriai nustatė trūkumų pusės agentūrų sudarytose sutartyse. Vienos agentūros – eu-LISA –, kuri valdo didelės apimties IT sistemas laisvės ir saugumo srityje, atveju auditoriai nustatė 18,1 milijono eurų vertės klaidingų išlaidų dėl jau praeityje nurodytų problemų. Šį kartą agentūrai parodyta geltonoji kortelė – jai pateikta sąlyginė audito nuomonė, kurioje įspėjama dėl jos mokėjimų ir prašoma pagerinti viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymą.

Atlikus auditą matyti, kad Rusijos karas prieš Ukrainą visų pirma paveikė tris agentūras. ES prieglobsčio agentūra (EUAA) paprašė daugiau darbuotojų ir lėšų po to, kai Ukrainos pabėgėlius priėmusiems ES šalims prisireikė daugiau pagalbos. ES kosmoso programos agentūros (EUSPA) veikla nukentėjo dėl to, kad Rusijos „Soyuz“ paleidimo įrenginiai nebegali būti naudojami jos GALILEO palydovams. O agentūra, atsakinga už sunkumų patiriančių bankų likvidavimą (BPV), padarė išvadą, kad karas padidino kredito riziką, susijusią su bankų pozicijomis sandorio šalių atžvilgiu Rusijoje, Baltarusijoje ir Ukrainoje, taip pat su paskolomis vidaus įmonėms, kurios patiria didžiausią karo poveikį.

Bendra informacija

ES agentūros daro didelę įtaką esminėse europiečių kasdienio gyvenimo srityse, pavyzdžiui, sveikatos, saugumo ir teisingumo srityse. 2021 m. jos išleido 13,1 milijardo eurų iš ES biudžeto programoms, pagal kurias remiama, pavyzdžiui, Europos žaliojo kurso ir mokslinių tyrimų veikla, vykdyti. Agentūrose dirbo 14 430 asmenų (17 % visų ES darbuotojų), o bendras biudžetas (išskyrus BPV) – 4,1 milijardo eurų (2,5 % viso ES biudžeto). Pirmoje sąrašo vietoje yra *Frontex*: šioje agentūroje dirba 1 500 darbuotojų, o biudžetas siekia 500 milijonų eurų.

ES kontekste „sukamųjų durų“ reiškinys – tai situacija, kai ES viešąją tarnybą pabaigę darbuotojai pradeda eiti su jų ankstesne veikla susijusias pareigas privačiame sektoriuje. Taip gali kilti interesų konfliktas ir rizika ES institucijų principingumui, nes vertingos vidaus žinios gali būti perkeltos į privatųjį sektorių, pavyzdžiui, buvę pareigūnai gali vykdyti lobistinę veiklą savo buvusių kolegų atžvilgiu arba esamiems pareigūnams gali turėti įtakos galimybės įsidarbinti privačiame sektoriuje.

Visą metinę ataskaitą dėl ES agentūrų kartu su apibendrinamuoju dokumentu „2021 m. ES agentūrų auditas trumpai“ galima rasti [Audito Rūmų interneto svetainėje](#). Šiandien, spalio 27 d. (ketvirtadienį), auditoriai rengia internetinę konferenciją „Patikimas finansų valdymas ES agentūrose“, kurioje daugiausia dėmesio skiriama interesų konfliktų rizikai, susijusiai su „sukamųjų durų“ reiškiniu ir probleminiais viešųjų pirkimų klausimais. [Tiesioginė transliacija](#) „YouTube“ kanalu 9.30–12.30 val.

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+ 352) 691 553 547